



უმთავრესი ყურადღება იმას აქვს მიქცეული, რომ მოსწავლენი გონებრივად სხვათა გავლენის გარეშე, დამოუკიდებლად განვითარდნენ და თითოეულ აზროვნაზე, მსახივრად და შედარებით თავისი საკუთარი აზრი იყოს იმ საგან-მოვლენის შესახებ.

ამ წლის 28 აპრილს ამისთანავე სასწავლებელთა ანგარიშის საფუძველზე გამოვლინდა ბრუნველი ახლო, ამის გამო ინგლისის სასწავლებლის დირექტორმა წინადადებას შეიტანა განკარგოს მისი სასწავლებლის დირექტორად, რომ ზღვების საზღვრებს გერმანიის კლასების მისწავლენი ინგლისში მივიდნენ და ჩვენს უფროსი კლასის მოსწავლეებს გერმანიის გამოგზავნილობით, მომავალ წელს ასეთვე სასწავლებელი იქნება დაარსებული სოფლის-გონების და საზღვრულ მოსწავლენი ამ წესითვე იქაც წავლენ და მოვლენ.

Z.

### მიმართების განკარგულება

დანიშნულ იქნება: ახ. კასაღა ჯექსონდესი მკრეულიშვილი — ტუბადაისის სამსახურითა და ზღვრის განკარგულებაში მოქალაქე.

## ახალი ამბავი

დღეს, 31 მაისს, სახაზრო ახლო თეატრში პართოდ თეატრის...

\*) იხ. გერმანული ჟურნალი „Die Nation“.

## ფელეტონი

საკაუტარის რამე რაზმი (წერილი გურიგანთან)

განმარადებს უფროს თამაზ თავისა ჩვენისთა უსჯულოებანი ჩვენისა. სიშვენიერ და სიღრმე.

ამ ბოლო დროს მითხველ საზოგადოებას გურიგანთან მხოლოდ არა სანუგეშო, მხოლოდ ჭეცხაური და შენამარსუნებელი ამბები და ესმის.

დაეწვირაღმანდით, დაეწვირაღმანდით, დაეწვირაღმანდით და არა თუ ძლიერი ქართველი ცხოვერებისა, არამედ სუსტი ნიაცე მიმოტაცებულ გვეყოფს წითელი სოფლის აბოზოტრებულს ზღაში დასაწყველად.

განკარგვად თითქოს წინ მივდივართ. მართალია, ახლო-ახლის სამეცნიერო აღმოჩენით და გამოკვნიებით ვერ ვაკვირებთ ქვეყნიერებას, მაგრამ წყაროების უზღვრებელ და უკუღმართად მცოდნეთა რიცხვი ხომ განვსატყობდა და ეს ქვეყნის აწერების წინაშე გვიგონია. ხოლო, ვინ არ იცის, რომ მარტო წყარო-კითხვა, მარტო მშრალი ცოდნა ვერ იხსნის ქვეყანას სულიერ წარწყმედისაგან.

ნის მონაწილეობით გამოარავენ წარმოდგენას. წარმოდგენით იქნება დრამა „და მამა“ და ვოდვილი „მარაკადა მისწავლებელი“.

გავხსენებთ ჩვენს მკითხველებს, რომ დღეს, 31 მაისს, სათავადაზნაურო ბანკის დარბაზში, დილის 10 საათზე დანიშნული კრება ქართულ ლამაბიულ საზოგადოებისა.

იქვე, ამავე დღეს, საღამოს 7 საათზე იქნება კრება „შუამავლის“ ამხანაგობისა.

პარასკევს, 29 მაისს, დილის მატარებლით ტფილსში მოსასვენებლად, ივანე ლეწინის ძე მეტიქიშვილის გვიან, რომელიც ჩხოვერის დროს მოკლულ იქნა ბათუმში. მიკვალუბლის გვამი რეკონს გზის სადგურსა დაგასვენეს დიდუბის მძაღვის სიაში და იქვე გაღვაწი შედარდავას.

დღეს, 31 მაისს, ტფილისის ქალაქის საბჭოში კრება ექნება ტფილისის საკრებლო საზოგადოების წარმომადგენელთა.

ორშაბათს, 1 ივნისს, ქალაქის საბჭო, სხვათა შორის, განიხილავს ქალაქის მოუღარვის წინადადების ხმონის მირზაფეის მოხსენებისაგან, რომ უფილით მიუვებურ ნება მოკითვო ტფილისის საწყობი დასაბინდთათვის მივიდნენ. ამას გარდა უნდა მოხდეს არჩევანი ქალაქის უზრავ მაშულებიდან ამოვარებელი კომისიის ერთის წევრისა, იპოვოთ სასამართლოს თავმჯდომარისა და სხვათა...

შაბათს, 30 მაისს, ტფილისის მეტიქიშვილი მამასაქალი და მამის მკრებანი ქალაქის გამგებარში, რომ მუხი 10 ნაწილის ბოქაულმა თავ. თუმანიოვმა ერთი მეტეულ დააბაკირა იმის

რა ხელ-საყრელი და სანატრელია ისეთი ცოდნა, რომელიც მხოლოდ „კუქის მრწამსს“ აღვიარებს; რომელიც მხოლოდ ლუქმა-პურს დასტორილებს გარშემო; რომელსაც კუქზედ უფილდალ და ლუქმა-პურზედ უმღლესად აღიარებენ დაუსხავს. რა სასურველი და სასურველია ისეთი წყარო-კითხვა, რომელიც ყლობისსა დასაწყობში, ცრუტეკობის სასამართლოში და გაიდგინების ცხოვერებში! ანა ასეთ უნამუსო და უეტბირო ცოდნას ძველბურთი ნამესიანი უცოდინრობა არა სჯობდა. ცოდნა მოსილი უნამუსობასა და ნამუსო მოსილ უცოდინრობას შორის, ჩემის აზრით, უსაზღვრო განსხვავებაა და, თუ სიმართლეს მითქვევინებთ, ამ განსხვავებამ მივიყვანა აწინდელ აურზაურამდე და დავიდარბამდე.

ვანის-ქედელ მღვდელთა შორის მომადილი სისხლის ღერა, ეს ჩვენში ჯერ არ ნახული და არ გავიხილი, შემამარსუნებელი და შემამარსუნე ამ ბავი, სულ ლუქმა პურის საზოგადოება და მისივე ძუძული მზარუნებელი გაზრდილი დრამა გახლავთ. ვანის-ქედის სამეფო დილი და თანაც მსუქანი ლუქმა თურმე ბრძანებულა და ამ თვალ-საშობა ტფილისის შესახებ მღვდლები ერთმანეთს შესცილობიან. ცოლობა გამწვევებისა ზოგან ლუქმის ტრფილენ ლუქმისა და მოიზღველობას სრულიად დაუბნავეთ, გაუხელეთ და თავდავიწყებამდე მიუყვანია. მეტეკეთა

გამო, რომ კუქყანი ტრანსკელიცეკა, და მივლი დღ და დამე ჰყავდა დაბატებულთა. ქალაქის გამგებობა სიწირის ქადალი გარდასცა ტფილისის პოლიტექნიკის ბნ-ს მისტრაციის.

როგორც მკითხველებს მოეხსენებათ, ქალაქის საბჭომ დაადგინა ისესოს 80,000 მან. ცენის რეკონს გზის შესასყიდა და მისაწყობად, რაკი უსახელი საზოგადოებამ უარი განაცხადა, რომ გზის მოწყობილებას არ მოეკიდებოდა. ამ დადგენილებას სისრულეში მოყვანა შეიერა ქალაქის გამგებობამ იმის გამო, რომ ამ ყმაღ უსახელი საზოგადოებამ თანხიზა განაცხადა, რომ გზის გაღობის რეკონს 25 თქოტემბრის, ყოველ მოძრავსა და უძრავს ქონებას მოეკიდებოდა.

ამ თიზის თვის წინაღ, რაკი ქალაქი წყალი აკლდობდა და ბევრი უფილიდა უწყულობას, ტფილისის გამგებნატორის განკარგულებით და არსებულ იქნა ტფილისთა კომისია საგმურნითა ინტერესის ბნ ბუტეკეების თავმჯდომარეობით. ამ კომისიამ მხოლოდ ერთხელ დათავაღობა წყლის სთავი ავკლდა და დღემდის უქნაღ იყო. ამ ყმაღ-კი, როგორც ვაგივთ, დამარუნებულა მოგზაურობიდან კომისიის თავმჯდომარე და კომისიაც მუშაობას მიჰკითვს ხელს.

31 მაისს კავკასიის საფილოკ სერო კომიტეტის ექსპერტი ნ. ნ. სპეწვევი კახეთში მიდის ვაზების მლეკარობისა, ვიტრატობისა და სხვა სენისაგან მეორედ სამკურნალოდ სპეწვევი ვაზს უფაღლეს კურდღლ-კრახასს და მისი დასაწყობად დასაწყობად.

განჯილდან გვეწერენ, რომ ყახის-ს მომრგებელმა შუამავლმა პო-

სულსა და გულში გამეფებულა ეს ახლანდელ ჩვენის ცხოვერების ძალეში და ყოვლის შემქმნელი ფატორი ლუქმა და იქ სამსხვერპლოც აუგია, მსხვერპლოც მოუთხოვინა და აკი, ჩვენ და სიამრცხინოდ და თავ-მოსაბრუნოდ, შეიწერა კიდევ.

ამ უშიისოდც სამწუხარო და სავალიო ამბავში მწუხარების დროსნი მხარე უფროა, რომ აქ მომქმდელ გომადინ მღვდელნი — ეგ მარტონი და ნათელნი სოფლისანი, ეგ პარკე-კუბუნდნი და ბურჯინი ზეგობისა და სარწმუნოებისანი, რომელნიც და მოწყალებანი სივლახიასა მოძღვრისა და იმავე დროს შეუყვარებიათ სიმღირთე, რომელნიც უსდგომიან სალუვევლის ძებნას მითთვისაც და სხვისთვისაც, მაგრამ დაუიწყინათ-კი პაველ მოციქულის მოძღვრება, რომ „არას მისი სასუფრეაღა ღვაოს სასუფრე და სასუფრე, არამედ საიარბოდ და მწუხარობა და სახარბოდ სულთათ წმადთა, რამეთუ რომელა ამით შინა ქმონებულს ქრისტიანს სისათ არს ღვაოსა და რწუფე გავთა. არარად ჩაუღლებთ სიწყეები ისინი წინამწამრტეკეოსისა შრომის თქვენს არს ზეგობადას და რწუფუბა თქვენი არს საიმადრეს.“

მეტე რღო უხელურება უნდა გვიქნას ლუქმა-პურის გადმებრება, სიხარბამ და კუქის მრწამსის აღსარებაში! დაგანებით თავი ვანისქედში მომხდარს სამელოვითა იმავებს და მი-

ლოვინება ა. ა. ვაკსელმა ყახისბის ორ-კლასიან სასწავლებელს შესწერა 500 მან. და განჯის მართლ-მადიდებელი ეკკლესიის ორი ძვირფასი ხატის — მაცხოვრისა და ღვთის მშობლისა და ორცე იმითია ხატო მოციქულთა პეტრესი და პავლესი.

ხელოსანთა საერთო კრებამ უქანასქელ სტომარე დაადგინა: ხელოსანთა ამქარში შესვლისა და ხელოსანობის მოწყობის ალები მსურველთა გამოერთვით 3 მან. 50 კპა.; ხელოსანთა გავგონის შესახება ყოველ ხელოსან-ოსტატს გარდაბდეს წელიწადში 80 კპა. და ქარავლად 40 კპა. და დანარჩენ გარდასახალთა ვაჭარვა მიენდას ამქარა გამგებობისა.

მომავალ ივნისის ტფილისის კავეტთა კორპუსში გამოიკლებიან ხელოსანთა პოკრობის მიხედვით, რომელიც შემუშავებულია მე-2 ხარისხის (ყოფილი 3 ხარ.) თავისუფლად ჯარში (вольнопределяющийся) შემსვლელთა გამოსაცდელად.

ვაზ. ახ. მიმ. სიტყვით, ტფილისში სდგება ნავთის მწარმოებელთა ამხანაგობა, რომელსაც სახელად ეწოდება: „ტფილისის მექაკეთის ნავთის-მწარმოებელი ამხანაგობა“. ძირითად თანხა ამ ამხანაგობისა 500 ათასი მანეთი იქნება, რომელიც 2,000 აქიად გაიყოფება, თითო აქია 250 მან. ელირება. ხმის უფლება ექნებათ იმ მექაკეთთ, რომელიც 10 აქიას შეიძენენ.

გორის მახრდებელს წყვერენ ვაზ. ახ. მიმ. 25 მაისს რეკონს გზის ექსპის სადგურზედ განკარგობა მოეკიდება 7 ვაგონი ეტეკობა, 5,000 ფუფი, და დაურიცე გავრცებულ გლეხებს, რომელთა სიაც წინადაც იქნა შედგენი-

მოიხივლით აქეთ-იქით, ეგებ სადმე სანუგეშოსა და საიმედის რასმე წაყვლეთო.

დაუვრკუნოთ პირველად კარი გურისის სამეწველო და სავაჭრო ამხანაგობას შუამავლს. სამწუხაროა, ამ ამხანაგობის შეუძლებელი და თანამავლადც დღემდე დაარსებისა მისისა ვამხდარა ლუქმა პურის პირადი ძეგბ, ქვენა ანგარიშში და არა ქვეყნის სამსახურთ. ამხანაგობის წინანდელი მმართველი და მისივე სულის ჩამდებელი ძმისა და ლლა ს. ნ. თავართქილაძე ხომ დიდის თავგამობით, დიდის ბეჯითობით და გულ-მოდინებით ჰპატრონობდა მის დამოკრუნებულს საქმეს და ბოლოს ხომ ამ საქმის უსაზღვრო ერთვტულებამ იქამდე მიიყვანა, რომ ეინაღამ ამხანაგობის სრულ პატრონად და მფლობელად აღიარა თავიანი თავე. ქომავლები იმოუდა, უქანასქელ სისხლის წვეთმდე იბრძოლა და ეიოტერ კანონის ავსებობა არ მოაგონეს, ბრძოლის დრო არ მიუტოვებია.

ცხადია, ლუქმა პური და მისი სიბოლო სარწმუნოებისა იყო ყოვლისავე ამის მიზეზი და დასაბამი. ბოლო ანაღამ ეს ძმლოთა მსულ ევატეონი ბატონობს და ბრძანებლობს, ვე ვერავითარი სათნო და კეთილი აზრი ვერ-სადგურება. ვერ ისაღვრება, რადგანაც მეტერენი სათნოებისა და კეთილისანი მეტედ აზიზნი, მეტედ სალქენი არიან, საბრძანებელი კუქისა-კი, რღო მე გითხრათ, თქვენც

ლო. როგორც ამბობენ, ეს ფეკილი თავი ამოხსავარა ტფილისის საინტენდენტს სწავლობდნად გამოიტრანი იმ პირობით, რომ „შემოდრო მარზე უყავდნ იქნას დაბარებულთ. ერთ ფუთ ფეკილში გულგმბა 45 გირანქა ხორბალი უნდა დაუბრუნოს. ეს ხუთი გირანქა გადატრანს და დავქვის ხარჯში გამოერთვებოა“.

ბათუმში არსდგა პირუტყვთა მფარველთა საზოგადოებას. საზოგადოების წესდების პროექტი უკვე წარუდგენილი დასამტკიცებლად.

ამ დღემდე ტფილისის ჩამოვა კორპო პატრონი ნიკიტინი. ნიკიტინი ახლად აქვს თებქე ძველის შენობის მაგირ ახალი დიდი შენობა ააგოს, რომელიც ისე იქნებნა მოწყობილი, რომ სასალო წარმოდგენების გამართვაც შეძლებოდეს.

თუ რადღმესა პურის გინახაზი პირველ, ცხლად სინას იქდავან, რომ პირველ გინახვის მომამადებელ კლასში შესულიყდ ეგ ნახვის იმისი 120 ბავსე და თავისუფალი ადგილი-კი მხოლოდ 60 მოსწავლესათვის არის.

ტფილისის პოლიტექნიკის განკარგულებით, პირველ ივნისიდან პოლიტექნიკის კანცელარიაში მუშაობა დაიწება დილის 8 საათზედ და შესწყება ნაშუადღვის 1 საათზედ.

ამ საზღვრულდ კოჯორის საპოლიციო ნაწილის მომართვა პოლიტექნიკის განკარგულებით მე-6 ნაწილის ბოქაულთა თანაშემწეს ბნ-ს მიმავალს მიენდა.

ბაშურის მატარებლების დეპოში მომავლე გლეხს გიორგი თოფურას ფეხი გაუსხლტა, გადავდა ქუჩაში და ძლიერ დაშავდა.

### საპირო შენიშვნა (ბ-ს საბაბის წერილის გამო)

ამას წინად ბ-ნმა სარბიმე და მე. აუფირაში პატარა წერილი ქართლის სახელმძღვანელოების შესახებ და, სხვათა შორის, სთქვა: „ბუ-

მოგებსენებათ, რაც არის.

დასსართლ, კანდერებდა თავართქილასი ხომ იქამდე მივიდა, რომ სარევიზია კომისიის წევრნი სამელიატორო სამართალზედ გაიწვირა. რატომ? იმიტომ რომ სარევიზია კომისიის წევრნი თავიანთ მოხსენებულ ამბობდნენ, ამხანაგობის ქონება უდრის არა 18 ათას მანეთს, როგორც თავართქილაძეს აქვს ანგარიშში მოხსენებული, არამედ მხოლოდ 15 ათას მანეთისაო. ამაზედ თავართქილაძეს განაწყინდა, ამეთ ცხა, იქით ცეცხ, ხან ბარის სთქვა, ხან მთისა და ბოლოს, რომ პირ-ნათლად გამოსულიყო საზოგადოების წინაშე, აღახანა ბავენი თვისნი და ღლად მკითხა: ამხანაგობის ყოველგვარი ქონებაში 10 ათას მანეთის ნაღდ დაგითვლით და ეს საქმე მე დამილოცებოთო.

ამ სიტყვების შემდეგ რღო სამართალი და მსჯავრი გნებათ?

პირველად ბ-ნი თავართქილაძე ამხანაგობის საზოგადოებას არწმუნებს, რომ თქვენი ქონება 18 ათასი მანეთისაო და შემდეგ სირცხვილის დამოუკლებლად თუქნება, 10 ათას მანეთად მე დამილოცებოთ. მომედილობე, მარტო ამის თქმა, რა ფასადღ უნდა ეთქვა, სარაკო გამბედობადა. ეს ამტკიცებს მექველეს სრულს ზეგობრისა და ქონებრივის ქარფმუტობას. ხოლო ჩემ მიერვე ანგარიშში 18 ათას მანეთად დაუბარებულ ქონება 10 ათას მანეთად

ნების კარს" ხმარების ნებას აღარ აძლევს სკოლებში". ეს სიტყვები მოკლებულია სიმაართეს. „ბუნების კარს" ხმარების დაშლა აზრად ცვრება მოგონებ, რადგანაც ამ წიგნს მისაჯვარი აქვს უშუალოდ ხარისხი მოწონებისა უშუალოდ ინსტიტუტისაგან—განათლების სამინისტროსაგან, რომელიც დაადგინა: „Книжка, венебис-кари" „рекомендовать, как прекрасное руководство по грузинскому языку для народных школ и провинциальных классов". აგრეთვე მოწონებულია იგი რამდენჯერმე უშუალოდეს სინოლისაგან, რომელიც თავისი საკუთარი ფულითა-კი ჰყოლილეს მას სკოლებში გასაგზავნად. ამისთვის ბუნების კარი თავისუფლად იხმარება ყოველ გვარს სკოლებში, როგორც საერთოში, ისე სასულიეროში, რის გამოც ყოველ წელიც მატულობს მისი ვასავლი. წარსულს წყობში, მაგალითად, იგი ვითარდება მტკი წინანდლს დამუშავდება და ორი თვის ვადაც კი.

მართალია, იგი აღარ იგზავნება დირექტორების შტაბში ერთ-კლასიან სასკოლო სკოლებში და მხოლოდ ორ-კლასიანებს მისდით, მაგრამ ეს იმიტომ, რომ ერთ-კლასიანი სკოლებისთვის საჭიროა მისი ნაწილი. ვინაიდან ახალი და პირველი საკითხები წიგნი და მთელი წიგნის მტკი პირველ მატარებელს, რადგანაც უნდა ეს კვება ამ მეთოდს წიგნის და რა შინაარსისა უნდა იყოს იგი. „კურსი მოკლე, მტკი ღრის ვერ მოემატება" ქართულს ენას ერთ-კლასიან სკოლებში, ხალხს უჩვენებდა ორის წიგნის ყოველი, ამოკვეთ.

ამ სახით, ქართული პირველი საკითხები წიგნი სკოლათა უმრავლესობისთვის არის უკანასკნელი. აქედან ცხადია, თუ რა

უდიდესი შინაგონობა აქვს ჩვენს ხალხისათვის სიცილე და დირექტორს ქართულის ენის თავდაპირველ სახელმძღვანელოსს. თუ იგი დატყდა და უგუნდური, ხალხის განათლებას მისი გამოცდილების და ვალისაგან, რადგანაც ამისთანა წიგნი ვერ ასწავლის ხეობიანად ვერც კითხვის, ვერც წერას და ვერც შესაბამის სწავლის მიმოძღვას განებასა და გულს ბავშვისათვის. წინააღმდეგ ამის, თუ იგი სახელმძღვანელო ვერც კია და მდიდარი შესაბამისი შინაარსით, იმდენად შესაფასად ბავშვის ღირსებას, იმდენად გამართავს წერა-კითხვას და იმდენად განუთავბრუნებინებს, რომ მისი გათავისებურება თავის თავად შეეძლებათ შეუდგნენ მუშაობა წიგნების კითხვის და ქართულს ლიტერატურას დაეწიან. ახი ამ ვარგველობაზე უნდა იზრუნოს ყველამ, ვისაც კი გული უსტკიავ ხალხის განათლებისათვის.

ჩვენის შტაბში საქიროლ დავინახეთ კიდევ უფრო ვასავლი „ღელენა" და სამი ახალი განყოფილება შევიტრიალთ შიგან: პირველად, დასულიერობა პატარა-პატარა აბანები სასკოლო სკოლებში და სავსე ისტორიადგან, სადაც იხატება თავდაღობებული სარწმუნოებისა, მეორეა და მასულისათვის—მეორეა, პატარა-პატარა დასულიერებული მოთხრობები იმ ცხოველების შესახებ, რომელნიც სასარგებლონი არიან, ან მათგანდელი, კინახულითათვის, დამატებით სხვა ელემენტარული სახეობებიც კი იხატება, და ბოლოს, პრაქტიკული ვარჯიშობანი ქართული გრამატიკადგან. წიგნი, რასაკვირველია, ბევრად გადიდება, მაგრამ ფასი-კი ეხლანდელი დარჩება. ამ სიცილის ადვანტაჟს სრული ორ წელიწადს ყოველი ამ სკოლას, რომელიც ბედნიერი არიან ქართული

ლის ვაკეთილებს ჯეროვანის რიცხვით და სადაც ეს წიგნი ჰყოფნით ახლა წელიწად-ნახევარისა. ხოლო მეტწილად წელიწადს „ბუნების კარს" შეუდგებინა. იმ სკოლებს, კირომდისაც ნორმაზედ ნაკლები რიცხვი აქვთ ვაკეთილებს და რომელიც ორ-წელიწად-ნახევარს უნდებინა ადვანტაჟს, ეს წიგნი ყოველ სკოლას სამს წელიწადს, ვიდრე მსხრტილ ნორმა-ს მდგომარეობას არ ეღიროს.

ამის ისიც უნდა დავუმატოთ, რომ ორის წლის კურსის მოქცევა ერთი წიგნი იმ მხრითაც სასარგებლოა, რომ ერთი და იგივე წიგნი, ყუაში გვადარკულა, ჰყოფინს ყოველს დამთავრებულ ბავშვს ორის წლის განავლობაში, როგორც ეს დამტკიცა გამოკვლევამ ტფილისის დირექციონში, რომელიც ყოველს მისწავლებულს ორ წელიწადში ერთხელ ჰგზავნის თითო სახელმძღვანელოსა. ხოლო სამ წელიწადში-კი ვერა სმდებს წიგნი, როგორც ამაში დარწმუნდა „ქრისტიანობის აღმადგინებელი საზოგადოების" საშუალო და აღმაშენებელი წიგნი წიგნი დაადგინა: სამს წელიწადში ერთხელ იგზავნებოდად სახელმძღვანელო წიგნები ჩვენს სკოლებში; მაგრამ მტკი ეს ორის წლის ვადით დაუწყო წიგნების გზავნა, რადგანაც მოსწავლენი ორ წელიწადს სცემდნენ სახელმძღვანელოსსა და მესამე წელიწადს უწიროდ დარჩებოდნენ.

თავდაპირველად სახელმძღვანელო-სათვის დიდი შინაგონობა აქვს აგრეთვე ნორმალების შრომებებსა. ამ უშუალოდ, ჩვენს სკოლებში ამ სხეულიც არიან. მათში მოიპოვება ან ვეებრთვლა საფორმა შრომების 36—60 ნომრისათვის, რომელთა ხმარება წიგნებს ერთი სამად და ოთხად აძვირებს და მათგანელი თვალისათ-

ვის, ან წერილობითად 8—16 ნომრისათვის. ანაბისისათვის-კი ზედ გამოკრები 18—24 ნომრები, რისაც კავშირად არ არის ჩვენს სკოლებში.

ამ წიგნის შესავსებად მე ვავადღებინე ფორტიდა-კი ვადგენიური და ვერჯი შრომები, მივაკვირებ მათთვის სხვა-და-სხვა სიდიდის ვიდრე აკადემიის შრომებისა 18, 20, 24 ნომერი, ხოლო ვინისა 14 და 16 ნომერი. აკადემიის შრომების 24 და 20 ნომერი გამოვიდა ისეთი სოფრო-სიცილისა და სისქისა, რომელიც ნორმა-ს მდგომარეობისაგან იხილის. იმისათვის, რომელიც სასკოლო მოწოდება პირველის საკითხისა წიგნის პირველს ნახევარსა. მეორე ნახევარი-კი უნდა იმეგვრებოდეს მეთოდური წიგნით, ანე ციციროთი, რომელიც მოიპოვება ყველა ჩვენებურს სკოლაში და რომელსაც აქამოდღე ვხმარობთ და აღმაშენებელი ანაბისის შემდეგ.

აკადემიის შრომების 24 და 20 ნომრის მე ვუყურებ ვინაში, მეთოდურ-საგანად გენის შრომებისა იმის ბანი შიგან. ეს უკანასკნელი შრომა ზედ გამოკრულია მოწოდებული სახეობისათვის, აგრეთვე პატარა სახეობისათვის და სახალხო წიგნებისათვის, ხშირს ხმარებაში ჩავადგინებ და სცემებ ხელს მისცეს.

გადიდებული ადვანტაჟს ახალი სახით და ახალი შრომებით დამატდება და გამოავლენს წიგნში ფასის უტყულოდ და ამისათვის თან გამოიყვება ვრცელი მეთოდი-ქართული ენისა.

იკავთ ვიგზავნა შეილი

მართალია

შინაგონობა

27 მაისი

ამ ორის დღის წინად მთავარი-მართლის თანაშემწის დ. ნაკარგული-

მის ძალით, აქაურის „მეხარებულნი" მის და ფიქტობის ამხანაგობის" კონება და მოწყობილება, რომელიც დაბეჭდილი იყო პოლიციის და ადგილობრივის საურთიერთო ნდობის ბანის ბეჭდით, უნდა ჩავგაზრდინებ ამხანაგობის გამოვლენას, მაგრამ, როცა მივიდნენ ბეჭდის ასახვებში, შენიშნეს, რომ ბანი ანუ ფაქტობის და მის მომხრეებს კარგისთვის თავისი კლიტო დაედავთ. ამის და მიუხედავად, გამოვიტყვი სახელოსნოს კარი გაბოლო და მუშაობის დაწყებას აიპირებ. ანუ ფაქტობი და ახ. ჩივილს აპირებ.

—

25 მაისს ქუთაისის საბჭოს დარბაზში ფარმაციის მაგისტრმა ბ. ნ. ტყემალაშვილმა წაიკითხა ლექცია რისა, ღრისა და რიონის წყლის შესახებ. ლექცია უსასყიდლო იყო. დარბაზი ხალხით გაიტენა. მაგრამ ლექციის შინაარსმა ჩვენ და ბევრს სხვაც ვერ დაგვიპოვებდა, რადგან ამ ლექციიდან ახალი ჩვენ არაფერი გავიგოთ. უმისოდ-კი კარგად ვიცოდით, რომ თუ რამეს რომე უწინდურება მოხდა, იგი უნდა, თუ კლემანის ძროხის რძე ცხელი, მისიდან ავად გავხდეთ; ვიცოდით ისიც, რომ ღრისის აზავებენ სხვა-და-სხვა ნიარის წარმომად და აფუქვენ, რომ ამისთანა ღვინო მარცხელია ადამიანს ჯანმრთელობისთვის და სხვ; ვიცოდა ისიც, რომ რიონის წყალი, როცა იგი ათილდება ხოლმე, მღვრევი და სასმეოდ არ ვარგა, ხოლო, როცა დაწყნარდება ხოლმე, დაუწმუნებელი არც მანად არის კარგი, რადგან ქალაქის მცხოვრებლები სხვა-და-სხვა უწინდურებასა ჰყარან შიგან, ან მოკლე შინაარსი ფარმაციის მაგისტრის ლექციისა.

—

წარსულს ორ-შაბათს ტფილისის ქუჩაზე საკოლაბო დატრიალდა.

და ჩაითვალოს, აღმად ვანგებებს არ მოგესტლებოდეთ სრულიად და ზეიტერი მამის მის უტყულო და უძრებელ წიგნსა ზედა არ აუღია ხელი, რომ სარწმუნოებისა და წიგნის სათავეში დარაჯად ასეთი მადლიანი, უწიკლო, მართლმკვიცილი და უშუალოდ ადამიანი მოგვივინა. „ვევადზედ მკვერ-მკვერეა ქაჩაჩა მაკალოთაოა", უთქვამს ბრძენს ხოლო თუ ყოველს სამხედრო აღმუშალებს სამავალითა და მადლითა გამობარა-გაშუქებულმა დავიწმინა ჩვენს გაყრდელსა და მწიქლით მოკლულს სულსა და გულში გვა ვაკვირდა, თუ რა უნდა გაათავად გავაშუქო, უტყველი, გამობრუნებული, გამოფრთხილნი, სიმატობით და ცხოვრების გზას დაეადგებით. ვწუხვარ, რომ ყოველსავე ამის მისაღწევად ყოველად სახელმწიფოს მისად რწმუნებულს ახლის სიძლიერა უნდა იმ მხარეგან ეკაროს და კუროს თათნად მოუხდებოთ თვისი მადლიანი მარჯვენით ბრძოლა, მაგრამ ვისადათ ღვინს განუშლავდნენ მოწყობებაზედ, რომ ამ ბრძოლის ის დიდიულისი დღეა-მოკლეთობა გარდაიხილს. „მოკრებულ გვერებს უწმინდესისა და უმეტესისა ვაგუთა სამართლისათა, ვანაკამხადეს მშედაბად და ვარდათ სამარცხვინესა და ვანაკამხადეს სამარცხვინესა, რომელთა უმეტესესად ვაგებებთ ვაგებობას მათ ისარდაოთა, განსწრებულთა და მარცხვინულთა, განსწრებულთა უნდა

მოწყობით, ვე ხომ ზედამტკიცებული კულის კოლოფობა. ერთის წუთის წინად სარწმუნო კომისიის პირ ქაქე მოკლდებოდა იმის შესახებ ვთქვამდა, რომ ამხანაგობის ქონება შათის მწიფით დამატრეობ და მით მტკი დამატრეობ და შეურაცხველობით, მეორე წუთში თითონ იმევე ქონების ფასს მთელი 8 თვის მანეთი დაუკლო და ეს-კი არაფერიაო. რად სარწმუნო კომისიის წევრებსა ი. სოღა სამართალი, მარც მთავის თავი ვაგებოვა სამართალი-კი არა, თუნდ დედუშიცა, რომ იმ თავმა ასეთ წინა უტყობის ტკეში ვაგებოვა და სარწმუნო კომისიაზედ თითქმის ორჯერ მტკი შეურაცხვა თვისი პატრონი. მაგრამ ტყუილად ხომ არ არის ნათქვამი:

რაკ მოგონა დავითო,  
ყველა შენი თავითო.

\*\*\*

ბანი თავარქილამეზედ არა თუ ნაკლები, არამედ ორის საშის ვახტობით მტკი დედგებობა ჩაიდინა ქუთაისში ასეთისავე ამხანაგობის გედიამ ბანი ანუ ფაქტობი, რომლის შედეგებმა და უზოდშია საქციელმა მთავის ქუთაისის ყურადღება სხვების მიიქცა და ისიც იცით, რომლის საქმიანობა არჩევების ციგებ-სტუდენტის დროს. თავხედობისა და უხელოობის მისარჩულ და თვალის ჩინი ბანი კ. ჩიკვაძე მამნე ანუ ფაქტობის მფარველი ვახდ და დირექტორის კლიენტის უზრუნველ სა-

ყოველად ყოველგვარი ჩიკვაძე ზოგნი მიიღო. ამ ვარჯიშობაში უდგანად საქციელმა, ასე ვახდნა, ყოველად თავზიანი და სულგეგელი მოხუცი ბანი კირილ-კი ანუ შოთა და მისი სპეტაკი, მადლით მოსილი შობილი და ბანკი. იმევე ხმა ამოილა და ბანი ჩიკვაძეს ავად მოუხდა თათობი და თვისი დანაშაუბი.

საზოგადოების თავიანთურად ვეღარ აუხვი თვალები და შვიი თეთრად ვეღარ მოაქვენა. ცულის მეთევისა არ იყოს, ბოლოს ხელში წყალობა მღვრენი და შერხა მხოლოდ და ერთხელ კიდევ დაუტყდა ქვეყანას, თუ რა სამამაკონი ზენიცა სკრის. ანუ ფაქტობი დამარცხდა და მის საქციელში მოვლევების მათთანგ ერთი ორი შვიი ფურცელიც კიდევ მოემი-ტა. უტყუო დიდი მადლი და დიდი ტყუილისა არ ვახდნო და ბანი ანუ ფაქტობი, რა თქმა უნდა, ეს აურ-ზაურც არ ატყუებოდა და მისი ანუ ფაქტობის და არა აურ-ზაურის ზენობრივ ხახეს ეს მტკი ბნელი ლაქა აღარ დევებოდა.

\*\*\*

ლექცია ბურის ტრფილაბო არა თუ ერთი კაცთა ცხოვრების ყოველი სხვა მხარე ვანადგურა და იავარ-ჰყო, არამედ მთელის ერის აფებებლობა შეიკრიბა იგი და იქ თავისუფლად მოვიკალით. ლექცია ბურის შესახებ ფიქროთა და ზრუნვით ვატყუებოდა ხალხი დიდ სულგებობას, მაშლის

შეიღობას, მომეთათვის თავ-განწირვის, სიყვარულის და სხვა ამისთანა სახეობა საქმების აღთაფრად ავღებს, აღარ დამტკიცა. ამების შესახებ ჩვეულებრივად სიმღერებსა და შიკრება აღთა სონაშეს, აღარც ძველადვე შიკრებებსა და მამა-პაპათა-გან ნაადრებულს ექსპეს იმეორებს ეხლანდელ სასიმღერო სახალხო ლექსებს რომ უკრი უდლოთ, სირცხვილისა და დავგვავთ, მწუხარება დაი-განებოთ.

მე ვარ ბიჟი კახეთი, ხული ფულითა დავაძებო, გლანა ვესილი მოგვი, მომობილე და არ ვამღვინო.

ეს არის ეხლანდელი სასიმღერო ლექსი, სახალხო და ვადკველი და ხალხის აწინდელ გულანდების მარცხედ და ცხადად აღმამაშექელი. ჰხედავთ, სანამდ მე სულგებარ? ხალხი სახალხო და ასე ურცხვად, უზოდშია და დამტკიცებო უნამუსობას, რომომევა-წავალვავს, მოუტყუებს. ეს მე ვახლავარ კი ბიჟი, ფულითი ვამოუტყუებო, ვაქი თამსაშუი მოვგი და პირ-ჩალო ვამოუტყუებო დავ-ტრეგო. ცხადია, ხალხის აწინდელ ზენობრივ მოვლეობათა შორის ნამუსი, პირის წყალი, კაცურ-კაციობის სახელი მტკი ბარც ვამდარა. ხოლო ეს ხომ იმისი ნიშნებია, რომ სულგობ წარწმუნებას და მოთხრობის დამართებულ დავკარებულვართ და უფსკრულში ვადანებს არა ვკვი-ლითა რა.

ბევრად უკრო ვატირებულ მღგო-

მარტობაში ყოფილა ჩვენი ხალხი, ვიდრე ეხლა არის. ბევრ ნიარის ჰიარხა და ბორბორის კვერ დატრიალე-ბულია ჩვენ მამა-პაპათა ქვეზედ. მრავალჯერ წავლდებისა და ეგების გამო-ნიციანი იყენენ ჩვენი ძველები, მაგრამ ასეთ ურცხვობამდ ვეგვივითარ-ბი უზედურებაში და ვახსენებდნენ ვერ მიცევანა ისინი. და ვერ მიცევანა იმიტომ, რომ იმთა სწამდლ დემე-ბირი მტკილათა სარწმუნოებითა, უყვარდათ სამშობლო მიწა-წყალი შე-ურავლებულითა სიყვარულითა, იცილდნენ წარსულთ, ჰმარჯავდნენ აწყობის აღმასსოგებულ მომავალედ. ყოველისევე ამისთვის ჯერ ნამუსობა და მხოლოდ ნამუსობის სიცილ-ხლე იყო საჭირო და შემდგმ სან-ლოვანი და მხოლოდ სახელგანერ-სიცილი. აქი ის სულ-მწიანნი ნა-მუსობანად ცხოვრობდნენ, სახე-ლოვანად ცუდედავდნენ.

ჩვენ ჩვენ დარჩავარი ვკრწმუნს, აღარმფერი გვიყვარს, აღარმფერს ვახხვობთ, აღარმფერს ვეფარავთ, ვარ და ლექვისა და კუ-ქისა, ხოლო ამისთვის უნამუსო სი-ცილმე და მამჩახანი სიცილითა საჭირო და, იმდენად ვავგყწარ-ღმგობით, რომ არც ერთი აღარ გვე-თაკილებს.

\*\*\*

ამ შემთხვევისათვის ბიროს ყოველად სახელმწიფო აღმუშაებდეს მო-ბრძანებას ჩვენში ენისკომისიის-ღმის უზომო მოწყობებულ უნ-

და ჩაითვალოს, აღმად ვანგებებს არ მოგესტლებოდეთ სრულიად და ზეიტერი მამის მის უტყულო და უძრებელ წიგნსა ზედა არ აუღია ხელი, რომ სარწმუნოებისა და წიგნის სათავეში დარაჯად ასეთი მადლიანი, უწიკლო, მართლმკვიცილი და უშუალოდ ადამიანი მოგვივინა. „ვევადზედ მკვერ-მკვერეა ქაჩაჩა მაკალოთაოა", უთქვამს ბრძენს ხოლო თუ ყოველს სამხედრო აღმუშალებს სამავალითა და მადლითა გამობარა-გაშუქებულმა დავიწმინა ჩვენს გაყრდელსა და მწიქლით მოკლულს სულსა და გულში გვა ვაკვირდა, თუ რა უნდა გაათავად გავაშუქო, უტყველი, გამობრუნებული, გამოფრთხილნი, სიმატობით და ცხოვრების გზას დაეადგებით. ვწუხვარ, რომ ყოველსავე ამის მისაღწევად ყოველად სახელმწიფოს მისად რწმუნებულს ახლის სიძლიერა უნდა იმ მხარეგან ეკაროს და კუროს თათნად მოუხდებოთ თვისი მადლიანი მარჯვენით ბრძოლა, მაგრამ ვისადათ ღვინს განუშლავდნენ მოწყობებაზედ, რომ ამ ბრძოლის ის დიდიულისი დღეა-მოკლეთობა გარდაიხილს. „მოკრებულ გვერებს უწმინდესისა და უმეტესისა ვაგუთა სამართლისათა, ვანაკამხადეს მშედაბად და ვარდათ სამარცხვინესა და ვანაკამხადეს სამარცხვინესა, რომელთა უმეტესესად ვაგებებთ ვაგებობას მათ ისარდაოთა, განსწრებულთა და მარცხვინულთა, განსწრებულთა უნდა

მწიხარმოების დავილოვის ოთხის წლის ყმაველი მგობლის გენერალ პედინოს ძალზე კინაღმ შესტამა...

ნარკვევა

(ყურნალ-ვახუშტიანი)

ჩვენ ჯერ-ღვაწთებში და საზოგადოებაში არა ერთხელ ყოფილა ლაპარაკი იმ სტუდენტების შესახებ...

სუსხად ავლებს დროს არ უნდა მივაღილოთ, არამედ ეს, როგორც თქვენ ფული შევიძინეთ და ამ ულის გარდასვლა შეიძლება...

უცხოეთი

მსახიობის უმადიანების შტაბში. ესპანისა გახუტებში ამ ბოლოს დროს თანდათან უფრო მოკუმარს დაზარადა ომის მოსიძობის...

გაზეთი Daily News-ი სწორს, რომ ომი ამერიკელებს ახლად ადგილებს შექმნის მადს ღებობს...

სა და მიმართულებას დადგა. აქამდე ამერიკელები ერთმანე გაიხიზნებოდნენ...

საზარანატი. როგორც უწიან მეთისელებმა, საფრანგეთში დემუტატების არსებობა დასრულდა და ახრდა...

დედაქმნა (რუსეთის დედაქმნა საფრანგეთსაგან). 30 მაისი. პატარაზარბი, იუსტიციის მინისტრი წავიდა ზოგიერთ ოლქებში...

დამავეირდი. უკრსად გასჭარას მხატვრულ შენაშ მხატვრულ სულის ჩემსი, არამედ უფრო...

ზღაგინე ქვეყნისაგან გასხვად და სიკრთოთაგან აღამადლე დაურდომი...

მურნალ-ბავშვთმადან (ამოკრებილი ამბები) შერთებულ შტატების საბატო ქალას ვანიტონში წარსულს აპროს დაარსეს...

როგორც ყველას მოეხებება, მთლიანდამიწის ზურგზედ მცხოვრებლების მხრივ უდიდესი ქალკი ლინდონია...

არ უნდა იგონებოდა ავილოგიერ ვიტკანი არსებულ საკათიზო სასწავლებლის საუკეთესო მოსწავლეო...

დედაქმნა (რუსეთის დედაქმნა საფრანგეთსაგან). 30 მაისი.

პატარაზარბი, იუსტიციის მინისტრი წავიდა ზოგიერთ ოლქებში სამოსამართლო პალიტების საქმეთა დასათვლიერებლად...

სადა. იტალიის ესკადრის უფროსად დანიშნულ იქნა ახალგაზრდა დიმიტრი ბეტოლი...

გავა კუფეშლიდენ. სად წავლენ ეს გემები, არაინ იცი. 36- შარანდისმო. კრესერს „ჩარლსტონს“ მოვილიან გონოლო...

შეტარებუგას პირფ, 29 მაისი

Table with 5 columns: მარცხენარი, მარჯვნივ, მარცხენარი, მარჯვნივ, მარცხენარი. Rows contain numerical data.

მომხიბის ფოსტა

მ. შა-ზვილ. თქვენი წერილი არ დაიბეჭდა. მ. შა-ძის. თქვენი წერილი „კვალს“ მიმართეთ...

სილასანს. ნაწვევები არ დაიბეჭდა. მ. შა-ძის. ნაწვევები არ დაიბეჭდა. მ. შა-ძის. ნაწვევები არ დაიბეჭდა...

წიგნი რამდენიმე მიხარტი

წიგნი რამდენიმე მიხარტი